

LW 209

ПРИРОДОЗАЩИТНО ПРАВО

Приета: прот. № 16 от 06.02.2007г.; изм. прот. № 11 от 17.09.2011 г.; изм. прот. № 15 от 24.06.2016

Лектор: проф. д.н. Мария Нейкова, гл. ас. д-р Боян Георгиев, гл. ас. д-р Ваня Стаматова, гл. ас. д-р Анна Чолакова

АНОТАЦИЯ

Курсът по дисциплината *Природозащитно право* дава на студентите достатъчно информация и познания по вътрешноправната и международноправна уредба на проблемите, свързани с опазването на околната среда. В неговите рамки се акцентира върху значението на тази сравнително нова материя, която пряко засяга интересите на обществото в неговата цялост – не само на национално равнище, а и в регионален и глобален мащаб.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Преподаваната дисциплина е насочена основно към формирането на знания за особеностите, специфичните и характерни черти на природозащитното право, в качеството му на самостоятелен отрасъл на националната и международноправната наука, касаеща опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси. Студентите се запознават с българското природозащитно законодателство и с поредица важни регионални и глобални договори и конвенции в областта на околната среда, по които е страна и Р България.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината засяга редица други области на правото, поради което е желателно предварително да са слушани дисциплини, като Административно право, Конституционно право, Гражданско право, Наказателно право, Право на Европейския съюз.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение						
			л	с	у	общ	л	с	у	общ			
Право	Задължителна	4	60			60				40			40

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Понятие, предмет и развитие на природозащитното право

Нов отрасъл на правото, който се заражда след 50-те години на миналия век. Характерен е със своята динамика на развитие и усъвършенстване.

Тема 2. Политика и управление на околната среда. Принципи на природозащитното право.

Същност на държавната природозащитна политика. Основни лостове за нейното осъществяване.

Изграждането на адекватни управленски структури за прилагането ѝ.

Тема 3. Източници на природозащитното право. Законът за опазване на околната среда

Основни цели и принципи на закона. Правото на информация. Извършването на ЕО и ОВОС – същност и характерни особености. Контролът върху състоянието на околната среда. Отговорности при замърсяване или друго увреждане на околната среда – принудителни административни мерки, гражданска, административнонаказателна и наказателна отговорност. Финансиране на мерките за опазване на околната среда и нейното възстановяване.

Тема 4. Опазване на основните природни компоненти – въздух, води и почва

Основни постановки на съществуващата нормативна уредба. Изисквания към стопанските субекти, чиято дейност е свързана с отделянето на замърсители във въздуха. Опазване на сладководните басейни. Мерки за предотвратяване замърсяването на морските пространства на България. Задължения за съхраняване качествата на почвите, които се използват за отглеждането на селскостопански култури.

Тема 5. Правна същност на опазването на горите, защитените територии и биологичното разнообразие

Съществуваща нормативна уредба. Тенденции в развитието и регламентация на обществените отношения при използването и опазването на горите, защитените територии и биоразнообразието. Значение на тези природни дадености за запазване на равновесието на планетата.

Тема 6. Правна защита на подземните богатства

Изисквания за рационалното използване и опазване на тези богатства като изключителна държавна собственост. Екологични изисквания при отдаването им на концесия. Режим на опазване и специфика на компетенциите на специализираните държавни органи.

Тема 7. Боравене с отпадъците

Зараждане на проблема, свързан с отпадъците. Правна уредба на въпроса с управлението на отпадъците (особено опасните). Специфични изисквания към субектите, които имат отношение към образуването, складирането, транспортирането, депонирането и екологосъобразното унищожаване на отпадъците.

Тема 8. Устройство и опазване на Българското черноморско крайбрежие

Съществуващи нормативни изисквания. Характерни особености на мерките, предприемани за опазването и съхраняването на тази изключителна по своето значение зона от територията на страната.

Тема 9. Сътрудничество в областта на околната среда на глобално и европейско равнище

Проведени международни форуми. Същност на вземаните решения. Характерни особености на процеса „Околна среда за Европа“. Тенденции в развитието и осъществяването на международното сътрудничество при прилагането на концепцията за устойчивото развитие.

Тема 10. Политика, законодателство и управление на околната среда в Европейския съюз (ЕС)

Генезис на въпроса за опазването на околната среда в рамките на ЕС. Характерни особености на политиката на ЕС в областта на околната среда. Утвърждаването на концепцията за устойчивото

развитие като основен лост на природозащитната политика на ЕС. Екологични измерения на залегналите в учредителните договори текстове, касаещи околната среда. Основни екологични измерения на Договора за функционирането на ЕС. Същност на вторичното природозащитно законодателство на ЕС. Схема, компетенции и особености на управлението на околната среда в ЕС.

Тема 11. Роля и място на международните организации и институции в решаването на екологични проблеми

Характерни особености и компетенции на междуправителствените организации, които имат отношение към околната среда (на глобално и европейско равнище). Неправителственият сектор и опазването на околната среда. Финансови институции, ангажирани пряко или косвено с финансирането на екологосъобразни програми и проекти.

Тема 12. Двустранни спогодби на България в областта на околната среда

Значението на такива договорености. Начало и развитие на двустранното сътрудничество. Характерни особености. Форми на прилагане и резултати от тяхното изпълнение.

Тема 13. Регионални договорености в областта на околната среда, по които е страна и България

Мотивация за сключването на конвенции, които засягат интересите на държави, разположени в географски региони, които те имат взаимен интерес да опазват. Юридическа същност на регионалните договорености. Права и задължения по тях.

Тема 14. Международноправна уредба на опазването на морската среда и презграничните водни течения и международните езера от замърсяване

Характерни особености. Специални конвенции за опазване на морската среда от различни видове замърсители и източници на замърсяване. Конвенцията на ООН по морско право и нейното значение за опазването на Световния океан. Специфика на мерките за опазване и рационално използване на презграничните водни течения и международните езера.

Тема 15. Атомът и неговите екологични измерения

Същност на договорите и конвенциите, засягащи ядреното оръжие. Използването на атомната енергия за мирни цели и проблемите на ядрената безопасност и предотвратяването на радиоактивното замърсяване.

Тема 16. Международната търговия със застрашени представители на дивата флора и фауна,

опазването влажните зони с международно значение и на планетарното биологично разнообразие. Изисквания за съхраняване на редките представители на дивите животни и растения. Значение на влажните зони като предопределящ фактор за запазване на равновесието в природата. Мерките за опазване и рационално и разумно използване на биоразнообразието.

Тема 17. Международноправни аспекти на опазването на въздуха и озоновия слой

Постигнати международни договорености. Създадени механизми за тяхното прилагане. Необходимост от приемането на допълнителни актове, конкретизиращи правата и задълженията на държавите по отношение опазването на въздуха от замърсяване и защитата на озоновия слой.

Тема 18. Мерки за предотвратяване на климатичните промени

Същност на проблема. Необходимост от въвеждането на изисквания, които да доведат до предотвратяване изхвърлянето в атмосферата на определени вещества, които могат да предизвикат т.н. „парников ефект“.

Тема 19. Мерки за ограничаване и поставяне под контрол на човешки дейности, които могат да окажат отрицателно въздействие върху околната среда

Правна характеристика на ОВОС за дейности, които могат да засегнат интересите на други държави. Обхват на предохранителното производство. Мерки за ограничаване и предотвратяване

на последиците от промишлени аварии извън приложението на националната юрисдикция. Същност на контрола при презграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане.

Тема 20. Правото на информация, участието на обществеността при вземането на решения и достъпа до правосъдие

Характерни особености на международноправната уредба в тази област. Ролята ѝ във формирането на гражданското общество. Правна защита на интересите на населението да живее в благоприятна и здравословна околна среда.

КУРСОВА РАБОТА

Изработване и представяне на писмен отговор на практическа задача върху правила и нормативи, свързани с опазването на околната среда и прилагането на концепцията за устойчивото развитие.

МЕТОДИ НА ОЦЕНЯВАНЕ

Семестриалният изпит е писмен. Крайната оценка се формира по следния начин: 70% - оценката от семестриалния изпит; 20% - оценката на курсовата работа; 10% - участие в разискванията по време на лекциите.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

I. Учебни помагала:

1. Пенчев Г., Екологично право, С., 2011
2. Пенчев, Г., Сближаване на българското с европейското право по опазване на околната среда в нейната цялост, С., 2006
3. Божанов, С., Законодателна уредба в областта на околната среда, С., 2006.
4. Голева, П., Деликтно право, С., 2007
5. Тасев, С., Деликтната отговорност, С., 2009
6. Бринчук, М., Экологическое право, М., 2009

II. Специализирани списания:

Правна мисъл и Съвременно право - свързаните с тематиката публикации се уточняват в рамките на учебния процес

Престъпления против околната среда, ръководство, Асоциация на прокурорите в България, 2015

III. Вътрешноправни и международноправни актове:

Конституция на Р България

Наказателен кодекс

Законодателство по проблеми на околната среда (издание на МОСВ в шест тома, С., 2005)

Конвенция за климатичните промени

Конвенция за защита на озоновия слой

Конвенция на ООН по морско право

Конвенция за контрол на презграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане

Конвенция относно екологичната информация, общественото участие при вземането на решения и достъпа до правосъдие

Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване

Н.В.: Не са посочени обнародванията на правните актове в ДВ, защото в тях непрекъснато се правят изменения и допълнения (включително отмени). По тези съображения, в рамките на учебния процес се уточнява къде и как да се намират и ползват актуализираните правни актове.

LW 209

ПРИРОДОЗАЩИТНО ПРАВО

Лектор: проф. д.н. Мария Нейкова, гл. ас. д-р Боян Георгиев, гл. ас. д-р Ваня Стаматова, гл. ас. д-р Анна Чолакова

I. НАЦИОНАЛНА ПРАВНА УРЕДБА

1. Понятие и предмет на природозащитното право
2. Развитие на българското природозащитно законодателство
3. Принципи на природозащитното право
4. Източници на природозащитното право
5. Политиката в областта на околната среда
6. Управлението на околната среда
7. Законът за опазване на околната среда – основни цели и принципи
8. Правото на информация за състоянието на околната среда
9. Съдържание на понятията „ЕО” и „ОВОС”
10. Контролът върху състоянието на околната среда
11. Отговорности при замърсяване или друго увреждане на околната среда
12. Финансиране на мерките за опазване на околната среда
13. Опазване на въздуха от замърсяване
14. Опазване на водите от замърсяване
15. Опазване на почвата от замърсяване
16. Същност на правната защита на горите
17. Статут на защитените територии
18. Опазване на биологичното разнообразие
19. Правна защита на подземните богатства
20. Управление на отпадъците
21. Устройство на българското Черноморско крайбрежие
22. Други нормативни актове, засягащи екологични проблеми

II. МЕЖДУНАРОДНОПРАВНИ АСПЕКТИ НА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА

23. Сътрудничество на глобална основа в областта на околната среда
24. Общоевропейско сътрудничество в областта на околната среда
25. Политиката на Европейския съюз в областта на околната среда
26. Природозащитното законодателство на Европейския съюз
27. Управлението на околната среда в Европейския съюз
28. Международни организации и институции, имащи отношение към проблемите на околната среда
29. Двустранни договорености на България в областта на околната среда
30. Регионални договорености в областта на околната среда, по които участва и България

- 31.Международни конвенции в областта на опазване на морската среда от замърсяване
- 32.Опазване и използване на презграничните водни течения и международните езера
- 33.Проблеми, свързани с използването на атома
- 34.Регламентиране на международната търговия със застрашени представители на дивата флора и фауна
- 35.Опазване на влажните зони с международно значение
- 36.Опазване на биологичното разнообразие на планетата
- 37.Въпросът за презграничното замърсяване на въздуха
- 38.Защита на озоновия слой
- 39.Мерки за предотвратяване на промените в климата
- 40. Изисквания за ОВОС в презграничен контекст
- 41.Предотвратяване на презграничното въздействие на промишлени аварии
- 42.Контролът на презграничното движение на опасни отпадъци
- 43.Международноправна уредба на въпросите за екологичната информация, общественото участие при вземането на решения и достъпа до правосъдие

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

I. Учебни помагала:

1. Пенчев Г., Екологично право, С., 2011
2. Пенчев, Г., Сближаване на българското с европейското право по опазване на околната среда в нейната цялост, С., 2006
3. Божанов, С., Законодателна уредба в областта на околната среда, С., 2006.
4. Голева, П., Деликтно право, С., 2007
5. Тасев, С., Деликтната отговорност, С., 2009
6. Бринчук, М., Экологическое право, М., 2009

II. Специализирани списания:

Правна мисъл и Съвременно право

Престъпления против околната среда, ръководство, Асоциация на прокурорите в България, 2015

III. Вътрешноправни и международноправни актове:

Конституция на Р България

Наказателен кодекс

Законодателство по проблеми на околната среда (издание на МОСВ в шест тома, С., 2005)

Конвенция за климатичните промени

Конвенция за защита на озоновия слой

Конвенция на ООН по морско право

Конвенция за контрол на презграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане

Конвенция относно екологичната информация, общественото участие при вземането на решения и достъпа до правосъдие

Конвенция за опазване на Черно море от замърсяване